

ПРЕД ПРАГА НА 21 ВЕК РУСЕНЦИ ДИШАТ ХЛОРОФОРМ

Данните за въздуха на Русе са засекретени. Отровата от Гюргево тече по вода и въздух. Пневмония и бронхити душат хората от крайдунавските градове

Въздухът, водите и почвите в Русе и край него са изложени на непрекъснато замърсяване, причинено от различни източници. Това се виждаше от години наред, продължава и сега. Без прекъсване. Само в началото на януари в река Дунав се изляха 12 тона котлено гориво, собственост на понтон на Пристанище Гюргево. Български екипаж видял с очите си как в продължение на 6 часа горивото спокойно се вливало във водите на Дунав. Каква е била причината за този инцидент, не било ясно. Вероятно той ще остане без последствия за злосторниците, макар че своевременно бил изпратен сигнал в екологичното министерство.

Месец преди това **чуждестранни организации умухаха как да запазят Дунава чист,**

защото той не е проблем само на нашата страна. Дунавската комисия в Будапеща и Комисията по вътрешния воден транспорт решили да работят съвместно за опазване водите на реката от плавателните съдове. Сигнали до общото мнение, че на първо време трябва да се подобрият условията на корабоплаване. Замърсяването на дунавски води не са единственият екологичен проблем, засягащ пряко Русе и региона, но за сметка на това е може би най-значимият. Това станало ясно десет години назад, когато започнало изграждането на пречиствателна станция. Нейният строеж отидва е закотвен и няма да мръдне, докато международни организации не вложат средствата в зелено. Пари за този проект се отпускат ежегодно от българското Министерство на околната среда, но сумите са смешно малки. За сравнение: необходимите сред-

ства надхвърлят 42 милиона долара, а за миналата година целево са отпуснати едва 12 милиона лева. Големите надежди за спонсорство русенските еколози възлагаха на холандското дружество "DHV", чиито представители често посещават Русе.

Наскоро екологичната лаборатория в Русе "Анализ А +", поиска и друга лаборатория да изследва мръсния въздух на града, за да се правят сравнения. От българска страна предложението било изпратено до Американската агенция по опазване на околната среда, до Европейския съюз, до ФАР, и до други заинтересовани институти. На всички вече е ясно, че

освен хлор, русенци миналата година дишаха и ред други отрови.

Какви точно са били те и доколко нормите са били превишени, скоро няма да узнаем, защото частната лаборатория в момента само събира данни, увери управителката Елена Станчева. Лабораторията работела по договор с Министерството на околната среда и там изпращала резултатите от взетите проби на въздуха. Едва в средата на 1996 година, когато се навършва една година от изследванията, можело да се направи комплексен модел, който да посочи източниците на замърсяване. Дотогава работата изисквала всички данни да се пазят в тайна.

"Хубавото е, че се работи по този проблем за Русе", каза г-жа Станчева. Министерството било обвързано с леще към проблема и краен резултат щяло да има.

Противно на това русенци смятат, че екологичната катастрофа е надвиснала над града и мерки да се предпримат не се вземат. С една дума - нищо не се

прави по въпроса. Страдат и околните градове - Силистра, Лом, Никопол. Неблагоприятното положение в Русе идвало от това, че е в низините. Точните данни за това, кои вредни вещества са витаели във въздуха и доколко са превишавали пределно допустимите норми за 1995 година, са съобразени в РИОС и в момента се обработват, съобщиха оттам. Засега е ясно, че хитът на вредните вещества за миналата година е бил хлороформът.

Чисто вътрешен градски проблем за Русе е

сметището, носител на мръсотия и зарази.

Докато то донякъде е контролируемо, без надзор е изхвърлянето на промишлени и битови отпадъци в околностите на произволни места. Такова нелегално сметище бе засечено в района на село Мартен, където фирма изхвърляла отпадъци от леярни лещи. На площ от 500 м² били натрупани шлака, огнеупорна зидария и други подобни боклуци, застрашаващи не само почвата, но и близките води на Дунава. Проследяването на тежки метали в почвените води водело до поразяване на участъци от реката, твърдят специалисти. Не стига това замърсяване, но и живещите в селото изполазвали създаденото сметище за битови отпадъци. Експерти от регионалната инспекция за околната среда РИОС/ знаели за незаконното сметище още през лятото и съставили протокол, според който би трябвало да се закрие. Това обаче не било спорено и сметището продължило да "действа" няколко месеца по-късно. Докато някой се сети да очисти площта, пльховете ще върлуват на воля, смятат инспектори. Според тях причинителят на първоначалното замърсяване - Заводът за тежко машиностроене бил задъл-

жен да изчисти терена.

За критичното положение в Русе биха могли да се посочат ред други примери. По-важно за гражданите е как ще се излезе от него. Затова могат да говорят доста компетентни хора. Ето и мнението на някои от тях:

Д-р Ивайло Къостебев: "Наболевият въпрос за екологията започна да се потулва. Няма никакви данни и никаква гласност за това, какво става. Едно време поне по вестниците пишеха. В русенския вече бивш вестник "Дунавска правда" /а не се счита като носталгия по старото време/ редовно излизаше отчет какво се е направило за екологията, какво е постигнала Дунавската комисия, а сега вече това се забравя. Какво става с Румъния? Там е затикано едно мръсно производство, от което по-развитите държави се освобождават за сметка на по-изостаналите. Целта е големите държави да купуват продукцията, а ние да се провирим. Защо нашата държава не постави въпроса на по-високо равнище? Как може да се реши проблемът - като се пресекат източниците на купуване, да се спре продукцията на производителите, които замърсяват, докато не оправят екологията си. По този начин проблемите ще се решат и всякакви други призови са излишни. Русе продължава да е една екологична язва. Покрай нас Силистра и Никопол са в същото положение. Знаки въпросът допринася цялостно решаване на проблема със замърсителите по Дунава.

Народиха се толкова зелени партии - зелени към червеното, зелени към синьото, зелени към бозавото и т.н.

Тука имаше депутати, дето бяха видни еколози, които после си отидоха в София. Питам каква работа вършат те? Занимават се с всичко друго, но не и с екология. Затова хората престанаха да им вярват. Зададох въпрос на един от

миналото депутат от русенския регион с афинитет към екологията: "Ще има ли екологична кауза в договорите, който г-н Желев ще погледне с Илческу? И вие като представител в Народно-то събрание ще наложите ли вето, ако няма такава?" И отговорът беше: "Нито има кауза, нито можем да наложим вето". Е, при този откровен и циничен отговор, какво можем да направим?

Като медицинско лице мога да кажа, че в Русе пневмонията протича хронично тежко, изисква по-продължително лечение. Липсват санаториуми, необходимите безплатни лекарства също, макар че по времето на Тодор Живков бяха обещани като специалист за русенския край. От години проблемът за тукашната екология се дължи. По време на правителството на Андрей Луканов бях поканен на една среща, след която едно известно лице ми пробута списък за служебно ползване. В него с ужас видях, че някаква министерство е подгрещило букет от отровни вещества, които навремето са били уловени в атмосферата на Русе. Сега също се питам има ли подобно изследване, къде е и кой го пази, и какво е положението. Тогава ме увериха, че вече е минало и никой няма да се повтори. Някои от веществата в списъка бяха толкова токсични, че ми настърхнаха косите".

Драгомир Димов, председател на общинската комисия по екология: "Екологичните проблеми на Русе можем да ги разделим на две големи групи: местни замърсители и трансгранични замърсявания, идващи от Гюргево. Въпросът с местните предприятия можем да решаваме по-успешно с мероприятия, влагане на пари, екологични проекти, изграждане на пречиствателни съоръжения, макар че това е трудно и тежко, защото екологията изисква много пари. А не носи никаква рентабилност, условно казано, защото здравето на хората е най-голямото богатство. С трансграничните замърся-

вания проблемът е много сложен, защото се намесват различни интереси. Трудно е да се докаже, че именно този завод по определено време замърсява точно с тези химикали. Там неведнъж са правени опити да се влезе, говорят за "Верахим" и наистина има проблеми. В нашата комисия има хора специалисти, с които ще начертаяме програма за действие. Сега съществуват доста неизяснени въпроси, като този има ли над Русе хлороформ, няма ли. Изследвания правят в частната лаборатория "Анализ А +", но сведенията се изпращат в Министерството. Аз имам уверение от нашата депутатка от "Екогласност" доц. Стефка Наумова, че ще получи нейното съдействие тази информация да стане достъпна и за нас. Надявам се скоро доста от нещата, за които мислим, да бъдат канализирани. Сега най-голям проблем е, че в Русе има започнати определени екологични проекти и поради липса на средства и административни неуредици те са спрени. Трябва постепенно да ги реализираме. Например, има проекти за изграждане на пречиствателни станции към Локомотивен завод и вагонен район. Целта е станиците да дехидратират утайки от измиването на цистерни, вагони и др., които попадат в почвата. Нужно е сметище за изхвърлянето на изстисканите вече утайки, а такава няма. Точно поради една бюрократична неуредица на старата общинска управа.

За въздуха в Русе не е ясно каква апаратура има за проверка му. За да се направи анализ на абсолютното всички замърсители, е нужно да се види с каква апаратура разполага Русе и оттам да се направи цялостна програма за установяване на замърсителите. А за румънската страна - мисля, че не е използвано обществено недоволство от двете страни, защото те, освен нас, троят и собствените си хора".

Материала подготви
Надежда РАДЕВА
Снимки Иван ИВАНОВ

